

Motto:

*Z długiej się nocy ku światłu obrócić —
Wiem, jak jest ciężką pracą, a jak twardą.
Bo nam się trzeba, jak płomień, wyrzucić
W górę z ogromną siłą i ze wzdargą
Dla tej małości, co nas chce zawrócić
I zdjąć nam z czoła ostatnią myśl hardą,
Myśl, co się blasków paliła koroną
Nad każdą głową wielką — a zelżoną,*

Maria Konopnicka

FUNDACJA „LUX PRO MONUMENTIS” - WIELOLETNIA STRATEGIA ROZWOJU

WSTĘP

Płynna nowoczesność¹ potrzebuje nowego rodzaju instytucji. Fundacja Lux Pro Monumentis to organizacja realizująca najpopularniejsze wydarzenie kulturalne w Łodzi, jedno z największych w Polsce. Festiwal światła realizowany w przestrzeni miasta gromadzi kilkuset tysięcy publiczność. Nowoczesna forma artystyczna i wykorzystanie nowinek technologicznych to cecha charakterystyczna wydarzenia. Forma prezentacji jest doskonałym nośnikiem wartościowych treści kulturalnych.

Strategia Fundacji opiera się na dorobku zrealizowanych już edycji Festiwalu Światła, wytyczając nowe priorytety takie, jak:

1. edukacja kulturalna poprzez podnoszenie kompetencji kulturowych masowego odbiorcy;
2. przeciwdziałanie wykluczeniu kulturowemu poprzez włączanie wszystkich grup społecznych do udziału w wydarzeniach kulturalnych w przestrzeni publicznej;
3. promocja sektorów kreatywnych, również w kontekście rozwoju gospodarczego opartego na tzw. kompetencjach miękkich (kreatywność);
4. tworzenie przestrzeni dla współpracy twórców i przedstawicieli biznesu;
5. budowanie więzi społecznych opartych na narzędziach kulturowych, koniecznych dla powstania kapitału społecznego opartego na zaufaniu;
6. promocja miasta Łodzi i Polski w kontekście rozwoju turystyki;
7. edukacja historyczna oparta na nowoczesnym w formie przekazie z wykorzystaniem narzędzi sektora IT;
8. tworzenie nowych mechanizmów funkcjonowania w obiegu kultury, opartym na sieciowaniu organizacji pozarządowych, publicznych instytucji kultury, twórców, podmiotów prowadzących działalność gospodarczą;
9. popularyzacja tzw. „miejskości” czyli ekosystemu kulturalnego opartego na infrastrukturze miasta;
10. edukacja estetyczna, tj. zwiększenie świadomości estetycznej zarówno w przestrzeni publicznej jak i prywatnej, w szczególności związanej z architekturą;

---

¹ Zygmunt Bauman, *Liquid Modernity*. Cambridge 2000, wyd. polskie: *Płynna nowoczesność*. Kraków 2006

11. edukacja ekologiczna – światło – energia – odnawialne źródła energii;
12. promocja nauki, projekty popularyzatorskie w zakresie nauki i podniesienie świadomości znaczenia wiedzy²;
13. tworzenie przyjaznego kontekstu kulturalnego dla rozwoju sztucznej inteligencji, robotyki, również w związku z nowymi zjawiskami z pogranicza ewolucji gatunku homo sapiens – posthumanizm, transhumanizm, kosmizm;
14. promocja wielokulturowości, budowanie otwartości na różnorodność;
15. stworzenie wieloletniego systemu edukacji z zakresu IT pozwalającego na włączenie seniorów w obszar kultury dostępnej w sieci.

Długofalowym celem fundacji jest:

- wytworzenie nawyków uczestnictwa w kulturze, opartego na wiedzy i kompetencji kulturowej. Włączenie w obieg kultury środowisk wykluczonych i poniesienie wskaźników statystycznych czytelnictwa, aktywnego udziału w ofercie kulturowej;
- zwiększenie poziomu tzw. „satysfakcji życiowej”, jako wskaźnika ekonomicznego poprzez świadomy udział w kulturze;
- zwiększenie poziomu zamożności ekonomicznej polegającej na wytworzeniu kompetencji zawodowych w sektorach kultury i kreatywnych;
- budowanie „klasy kreatywnej” - wysoko wykwalifikowanej kadry zawodowej osiągającej najwyższe zarobki i działającej w przemysłach kultury;
- przeciwdziałanie degradacji jednostki ludzkiej poprzez wyposażenie w narzędzia pozwalające na rozwój osobisty w oparciu o kulturę.

ROZWINIĘCIE

Główną osią narracyjną wieloletnich działań Fundacji będzie związek ze światłem, w różnych kontekstach od energii i ekologii, aż po recepcję artystyczną, np. historię zespołu Kraftwerk. Ważne będą również konteksty historyczne i związki z literaturą, np. „Jądro ciemności” – słynne dzieło Josepha Conrada. Kolorowe światła jawią się jako symbol wolnego świata i otwartości.

W przyszłości Fundacja łączyć będzie organizację kultury, z instytutem badawczym, instytucją promocyjną, ośrodkiem zajmującym się futurologią i centrum edukacji kulturalnej i estetycznej. To instytucja promująca walory i wartości Łodzi, ale również partner dla inwestorów pragnących realizować projekty kulturalne w trybie partnerstwa publiczno-prywatnego. Organizacja nowatorska, potrzebna w momencie walki ze światową pandemią i innymi zagrożeniami, już znanymi i tymi które dopiero się pojawiają. Tylko holistyczne spojrzenia na zjawiska, nie ściśle wyspecjalizowane mogą stawić czoło temu, co nieznane.

Fundacja Lux Pro Monumentis to instytucja ściśle miejska, promująca miejski styl życia. Miasta są centrami, gdzie wszyscy ludzie się spotykają i mogą współpracować. W miastach znajdują się główne ośrodki wiedzy, media i miasta są centrami kreatywności. Fundacja zamierza analizować

---

² Steven Pinker, *Nowe oświecenie. Argumenty za rozumem, nauką, humanizmem i postępem*, Poznań 2018

te relacje, które są częścią kultury, bo tylko kultura potrafi poprzez znaki, symbole dostosowywać wiedzę do możliwości ludzkiego mózgu. Olga Tokarczuk w mowie noblowskiej wspomniała, że kultura to przecież supermózg, zawierający analizę wszystkich możliwych scenariuszy.

Promocja osiągnięć nauki i realizacja ludzkiej potrzeby wiedzy będzie dla nas jednym z wyzwań, a ścisła współpraca z wyższymi uczelniami to zadanie umożliwi. Dlatego jednym z priorytetów będzie nawiązywanie do oświecenia, szczególnie w kontekście, o którym pisze Steven Pinker w „Nowym oświeceniu”. XXI wiek okazuje się epoką, w której powszechna dostępność do osiągnięć nauki spotyka się ze skrajną ignorancją i teoriami spiskowymi. Stąd pomysł na projekt „Cult for science”. Festiwal Światła będzie miejscem promocji osiągnięć nauki. Będziemy dążyć do popularyzacji ważnych postaci ze świata nauki.

Miasta to generatory problemów ekologicznych, ale też ich największa ofiara. Niemniej to w miastach znajdziemy rozwiązanie dla zmian klimatu, zanieczyszczeń środowiska, wymierania gatunków. W ramach debat wokół energii dającej światło, mamy zamiar zaprosić Elizabeth Kolbert, autorkę nagrodzonej nagrodą Pulitzera książki „Szóste wymieranie – historia nienaturalna. Czy grozi nam największa w dziejach zagłada gatunków?”.

Paradoks to jedno z prawideł ludzkiej egzystencji. Jako nowoczesna instytucja, będziemy łączyć to, co na pozór nieprzystawalne: statystykę z historią anarchizmu i awangardy, sztukę i nową generację komputerów kwantowych. Będziemy się zachwycać algorytmami matematycznymi i malarstwem. Wszystko ze wspólnym mianownikiem jakim jest kultura i światło.

Będziemy się zastanawiać co zrobić z czasem, gdy osiągniemy długowieczność, a może nieśmiertelność³. Jak będziemy współistnieć z robotami i sztuczną inteligencją. Kiedy „osoby elektroniczne naberą prawa człowieka” i jak będzie wyglądało macierzyństwo przyszłości. Takie zagadnienia będą częścią organizowanych przez Fundację wydarzeń edukacyjnych np. futurologicznego – „W przyszłość z prędkością światła”.

Będziemy instytucją nieoczywistą, taką właśnie jaką jest człowiek i jedno z jego najważniejszych dzieł – miasto rozświetlone. Dlatego fascynują nas sprzeczności i zajmiemy się paradoksem.

Przeanalizujemy fenomen najstynniejszego łodzianina – Wiedźmina, w kontekście światowej fascynacji gatunkiem fantasy. Gnębi nas pytanie, czy nasz rodak poradził sobie w „Grze o tron” autorstwa George'a R.R. Martina. Będzie to też pretekst dla Fundacji do rozważań na temat rozwoju gospodarczego opartego na przemysłach kreatywnych. Dlaczego skapitalizowana wartość gry Wiedźmin jest większa niż niejednej spółki na rynku giełdowym? ⁴

A dlaczego w Łodzi? Bo udowodniliśmy, że tu wszystko jest możliwe. To najbardziej miejskie z polskich miast. Tu powstawały światowe fortuny i po raz pierwszy zaprezentowano awangardę artystyczną. Łódź pokazała, jak się robi fortunę, a miasto nazywano „maszynami do robienia bogactwa”. Szansa dla Łodzi rozpoczęła się w XIX wieku. W XXI wieku poszukujemy wzoru na dobrobyt, być może któryś z łódzkich startupów otworzy nowe „widows of opportunity”.

---

³ Yuval Noah Harari, *Homo deus. Krótka historia jutra*, Kraków 2018

⁴ Paweł Zielewski (2015) „Wiedźmin” jest wart więcej niż cała Jastrzębska Spółka Węglowa [on-line] <http://www.forbes.pl/przywodztwo/wiedzmin-jest-wart-wiecej-niz-cala-jsw/q4m2qkl> [20.12.2021]

Będziemy opowiadać o ludzkiej cywilizacji, doświadczeniu przeszłości i wizjach przyszłości. Zanim stworzono człowieka pojawiło się światło. Światło jest pierwszym stworzonym przez Boga dziełem. W symetrycznym szeregu, pojawienie się światła pierwszego dnia odpowiada stworzeniu Słońca, Księżycy i gwiazd. Tradycja ta obecna jest także w Księdze Izajasza: „Ja tworzę światło i stwarzam ciemności, sprawiam pomyślność i stwarzam niedolę”⁵.

Opowieści przy ognisku ludzi pierwotnych to początek naszej kultury. Cienie na ścianach jaskini to przecież pierwszy Festiwal Światła.

MIASTO

W centrum działań organizacji będzie fenomen miasta, bo Light.Move.Festival. to najbardziej miejskie z wydarzeń. Już Rzymianie miasto nazywali „civitas”, co oznacza również społeczność. Jako Fundacja kwestionujemy dogmat o racjonalno-ekonomicznym pochodzeniu miasta, a także, że miasto jest kształtowane jedynie przez bezosobowe siły. Twórcami miast kierują uczucia i dążenia. Wbrew naukom ekonomistów, miasto nie rozwija się zgodnie z quasi-naturalnymi prawami, lecz jest tworem woli. Dziełem ludzkim, w którego powstaniu działają uświadomione i nieuświadomione czynniki. W mieście jesteśmy jednocześnie podmiotem i przedmiotem.

Będziemy przypominać, że centrum świata od niepamiętnych czasów znajdowało się w miastach. Rzym, do którego prowadziły drogi, czy pępek świata znajdujący się w Jerozolimie. Zajmiemy się też fenomenem poszukiwań mitycznej Atlantydy i Eldorado. Przeanalizujemy utopie miejskie w rodzaju chrześcijańskiej „Nowej Jerozolimy” i miasto – utopię Tomasa Morusa.

Wreszcie Witruwiusz, który pokazał w jaki sposób budowę ciała można przełożyć na architekturę. Ciało to układ geometryczny, a według Rzymian porządek geometryczny ma wymiar kojący. Witruwiusz wskazywał uwagę na związki między architekturą i urbanistyką, a innymi sztukami – między innymi muzyką. Akustyka, rytm, harmonia, kompozycja, akcent, dominanta to pojęcia, które pojawiły się w muzyce, a z powodzeniem sprawdzają się w sztuce tworzenia przestrzeni miejskich.

Dla Fundacji Lux Pro Monumentis melodia miasta to kolejny istotny element rozwoju działalności organizacji. Zamierzamy rozwijać działania oparte na relacjach i połączeniach między różnymi dziedzinami sztuki tak, aby były obecne w tkance miejskiej, a nie jedynie zamknięte w galeriach czy salach koncertowych.

---

⁵ Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych [Biblia Tysiąclecia]. Iz 45,7